PRZEKŁADAĆ SIĘ (*37*) *vb impf*

sie (*20*), się (*17*).

e *jasne*; *w inf oba* a *jasne*; *w pozostałych formach*: -kład- (*27*), -kłåd- (*3*); -kłåd- *BielKron*; -kład- : -kłåd- *BudBib* (*1*:*2*).

inf przekładać się (*7*). ◊ *praes 3 sg* przekładå się (*14*) [*w tym*: *BudBib* I 356c *marg*, *ModrzBaz* 104v, *LatHar* +12, 393 *marg*, *WujNT przedm* 22 [*2 r.*], 23, *PowodPr* 85, *SkarKaz* 83b *być może impers od* PRZEKŁADAĆ]. ◊ *2 pl* przekładåcie się (*2*). ◊ *3 pl* przekładają się (*4*). ◊ *praet 3 sg m* przekładåł się (*1*). *n* przekładało się (*2*) [*być może impers od* PRZEKŁADAĆ]. ◊ *3 pl m pers* przekładali się (*1*). ◊ *imp* **[***2 sg* przekładåj się.**]** ◊ *3 sg* niechåj się przekładå (*1*). ◊ *con 3 sg m* by się przekładåł (*1*). ◊ **[***2 pl m pers* byście się przekładali.**]** ◊ *part praes act* przekładając się (*4*).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVI w.* (*jeden z niżej notowanych przykładów*) *s.v. przełożyć*.

I. *W funkcji zwrotnej* (*22*) :

1. *Wywyższać się*, *uznawać siebie za ważniejszego*; *przechwalać się*; *praeferre se Modrz*, *Cn*; *elevari Vulg*; *praeponere se Mącz*; *anteponere se Cn* (*15*) :

przekładać się komu (*2*): Kto ſie ná cżći prętko wſpina/ Ná ſwe śiły nie wſpomina: A gdy ſie inym przekłáda/ W pośrzod ſwych ſpraw rad vpada. *BierEz* Kv, I2v.

przekładać się nad kogo, *nad co* (*13*): *Leop Num* 16/3; Krol/ gdy ſye nád Kápłaná przekłáda/ okrutnym Tyrannem bywa *OrzRozm* E3v; nunquam praeponens se aliis, Nigdy ſie nád drugie nie przekłádáyąc. *Mącz* 311c; *GórnDworz* M3; Prawdáć ieſt/ żeć oni ſtárzy Doktorowie chcą/ ábyſmy nád ich wykłády Piſmo y pewne á nieomylne dowody przekłádáli: ále wy nád nie ſie przekłádaćie, (*marg*) Co^{n}feſsioniſte chcą być ſędziámi Doktorow S. (–) *WujJud* 36; Coż tedy ieſt dobry Pánie/ dla czegobyś ſię ty nád drugiego przekłádáć/ á drugiego lekce wáżyć miał? *ModrzBaz* 57v; *SkarJedn* 180; *SkarŻyw* 599; Tá náuká Piotrá ś. wyświádcża go od wſzelkiey pychy/ y nádętośći ludzkiey/ ábowiem nie przekłáda ſię nád inſze/ ráczey iednákie^{go} tytułu z nimi vżywa *NiemObr* 43; *WerKaz* 291; **[**przetoż wola to ieſt Boża/ Koſciołá ſłuchać/ á naſzymi rozumki nadeń ſie nieprzekładać. *HerbOdpow* Cc8v; *SenekaGórn* 316**]**. *Cf Zwrot*.

przekładać się czym (*3*): Ryś z liſzką niegdy ſie gadał/ Sláchectwem ſie iey przekłádał: Iákom ia cudney rodziny/ Vkázuią me pſtroćiny. *BierEz* I2v; *BielKron* 272v; *WerKaz* 291; **[***HerbOdpow* Cc8v**]**.

[*przekładać się nad czym* [*żywotne*]: átákże miedzi ynnim ſtworzenim widzimy że więtſſy nád mnieyſſymi ſie przekłádáią. *FlawHist* 109v.**]**

Zwrot: »jeden nad drugiego się przekładać« (*3*): *KromRozm I* K4; Młodzieńcom niedopuśćił Likurgus więcey ſzat mieć tylko iednę do roku/ áby ſie ieden nád drugiego pychą nieprzekładał/ tákież potráwámi. *BielKron* 272v; *CzechEp* 356; **[**Każdemu biskupowi dozor naznaczono, [...] By sie tak księżej pycha snadniej uskromiała, By jeden nad drugiego nic sie nie przekładał *Apolog* 35**]**.

Szereg: »wynosić się a przekładać« (*1*): Mieyćie ná tym doſſyć/ że wſſyſtek zbor ieſt z ludzi ſwiętych á miedzi nimi ieſt Pan: przecz że ſie wynośićie á przekłádaćie nád lud Páński [*cur elevamini super populum Domini*]. *Leop Num* 16/3.

2. *Ponosić nadmierne koszta*, *łożyć pieniądze* [*na co*] (*4*) : A gdy będzye wybran [*król*]/ nie ma ſie przekłádáć ná wielkość koni/ áni theż wiele żon mieć/ áni w złocie y ſrebrze ſie kocháć/ ále [...]

ma mieć przed ſobą ty kſięgi vſtaw Páńſkich [*Vulg Deut* 17/16] *BielKron* 44v; **[**Goſpodarz niech tho tylko kupuye/ Co napotrzebnieyſzego być cżuye. Z rázu ſie ná ſtátki: nie przekłáday/ Ná wolnieyſze ſtáránie tho wkłáday. *WirzbGosp* A4, A4**]**.

przekładać się nad kogo [= *wydawać więcej niż ktoś*] (*2*): POdźmyż záſie do Sláchty/ iáka ich vtrátá/ [...] Ieden ſie nád drugiego przekłáda ná ſtroie/ [...] Rząd y Alzbánt ze Srebrem ná ſwoy Koń przypráwi/ Ale wioſkę z Folwarkiem ná ten ſtroy záſtáwi. *BielSat* C3v [*idem*] *BielRozm* 21.

Zwrot: »nad stan swoj się przekładać« (*1*): O proſtégo ſtanu ludziách, y o kmiecych ſynách, co nád ſtan ſwóy ná ſzáty ſie przekłádáią. *SarnStat* 293.

3. *Starać się*, *sposobić się* [*na co*] (*2*) : **[**Ale się nam zda, abyście sie na tę drogę wielką zgrają nie przekładali. Dosyć gdy z sobą mieć będziecie 30 albo 40 koni *ListyPol* II *1548*/83.**]**

Ze zdaniem dopełnieniowym [*w tym z zapowiednikami*: *na to* (*2*), **[***tak***]**; *aby* (*1*), *jakoby* (*1*)] (*2*): Dworká/ álbo ten co rządźi v Pánow wielkich wiele dworow y zamkow/ ma ſie ná to przekłádáć/ áby rządną cżeladź záwżdy w folwárcech miał *GostGosp* 132, 132; **[**Rzymiánie ſłyſząc o fortunny[m] Ceſárſkim przyiáźdźie/ z wielkim ſie weſelim ktemu gotowáli/ iákoby niektorzy przećiw iemu poczćiwie iecháli/ drudzy ſie w mieśćie ták przekłádáli/ iákoby go conakoſztowniey do miáſtá przyięli *HistOtton* 111**]**.

W połączeniu szeregowym (*1*): y ma ſie ná to ſpoſobić [*dworka*]/ y przekłádáć/ y ſtáráć/ ták iáboby [*!*] więtſzy pożytek był/ niż nakład *GostGosp* 132.

4. *Myśleć o sobie*, *że się jest kimś* [*za kogo*] (*1*) : Zda mi ſie że ſie oni záwſtydzą ktorzy ſie kocháli wmożnoſćiách ſwoich/ [...] ktorzy ſie tu ſwą ſſaloną nádzieią/ zá ziemſkie bogi przekłádáli. *RejPs* 143.

5. **[***Objadać się*; *effercire*, *implere se*, *ingurgitare*, *saburrare*, *saturari Cn* [*czym*]: á iż vpominamy áby náſz pácient sye potráwámi nie przekłádał/ y w tym nie reyestrom vtrátnych ludźi/ ále zdániu medików y zdrowiu swemu dogadzał *OczkoPrzymiot* 33.**]**

II. *W funkcji biernej* (*15*) :

1. *Być przedstawianym*, *dawanym pod rozwagę* (*5*) : Rozdźiał Wtory. 1. Spráwiedliwość y vcżćiwość woyny przekłáda ſię: ktora áby byłá ſłuſzna y ſzczęśliwa/ ma mieć ſpráwiedliwą przyczżynę *ModrzBaz* 104v; Co ſię w Adwent przekłáda *LatHar* 393 *marg*.

przekładać się w czym (*2*): co ſię w Dzieśięćiorgu Rozdzieleniu tych Kśiążek przekłáda. *LatHar* +12; *SkarKaz* 83b.

przekładać się gdzie (*1*): Ieſliby tedy to cżytánie komu ſmákowáło/ niech ſię zemną złączy z mieyſcá ſwego/ do wykonywánia tego co ſię tu przekłáda. *PowodPr* 85.

2. *Być tłumaczonym z jednego języka na drugi* (*7*) :

przekładać komu [= *dla kogo*] (*1*): Bo ponieważ ſię to nie iedney ktorey krainie/ abo powiátowi/ ále wſzem przżekładáło/ przeto też żádnemi właſnośćiámi mow nie brákowaliſmy. *BudBib* c.

Z przytoczeniem wyrazu przekładu [*w tym*: *N sb* (*3*), *I sb* (*1*)] (*4*): Aryel przekłáda ſię Lew Boży/ Ták zwano kośćioł Ieruzálimſki iż był ná kſztalt lwá zbudowan *BudBib* I 356c *marg*; ácz też ná drugich mieyſcách Zydowſkie ſłowo *Rabbi*, y Graeckie επιστας, przekłáda ſię miſtrzem. *WujNT przedm* 23, *przedm* 22 [*2 r*.].

W połączeniu z nazwą języka oryginału [*z jakiego*] (*1*): Bo ſię ták właſnie z Graeckiego przekłáda: iáko *Archiepiſcopos*, Arcybiſkupy/ *Archiduces*, Arcykśiążętá *WujNT przedm* 22.

Zwroty: »słowo od słowa przekładać się« (*1*): ſą tákie właſności mowy w káżdym ięzyku/ że w drugi ięzyk z ſtrudnośćią mogą być przełożone gdyby ſie ſłowo od ſłowá/ przekłádáć miáło. *CzechRozm* 127.

»własnie [= *właściwie*, *należycie*] przekładać się« (*1*): *WujNT przedm* 22 *cf W połączeniu z nazwą języka*.

Szereg: »i przekładać się i drukować« (*1*): y owſzem niepodobieńſtwo żebym ſię y ia omylić wczem niemiał/ [...] A zwłaſzczá iż ſię to wſzytko zárázem y przekładáło y drukowáło *BudBib* c3.

3. *Być położonym*, *znajdować się* (*3*) :

Zwrot: *geom*. »i tam i sam się przekładać« = *być położonym naprzeciwlegle* (*3*): kiedy [...] ná tákowé dwie Linié przyydźie Linea proſta/ tedy dwá á dwá kąty które ſye y tám y ſám przekłádáią/ będą równé ieden drugiemu. *GrzepGeom* E2, E3, Qv.

Synonimy: **I.1**. *wynosić się*, *wywyższać się*; **3**. *sposobić się*, *starać się*.

Formacje współrdzenne cf KŁAŚĆ.

Cf **[PRZEKŁADAJĄCY SIĘ]**

LW